

A Debreceni Ítéltábla a dr. Csanádi Péter kamarai jogtanácsos által képviselt FELPERES NEVE (FELPERES CÍME) felperesnek -, a Dr. Pajtók Ügyvédi Iroda (FÉL CÍME., ügyintéző: dr. Pajtók Gábor Keve ügyvéd) által képviselt I. RENDŰ ALPERES NEVE (I. RENDŰ ALPERES CÍME) I. rendű, és a Noerr & Társai Iroda (FÉL CÍME., ügyintéző: dr. Nádasdy Zoltán ügyvéd) által képviselt II. RENDŰ ALPERES NEVE (II. RENDŰ ALPERES CÍME., Cg...., adószám: ...) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében az Egri Törvényszék 2018. január 4-én meghozott 12.P.20.769/2016/42. számú ítélete ellen a felperes részéről 44. sorszámon előterjesztett fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és

- megállapítja, hogy az I. és II. rendű alperesek között a 2014. május 26-án megkötött szállítási szerződést módosító, az alperesek által 2015. május 20-án és 2015. december 20-án megkötött szerződések érvénytelenek, amelyeket az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásával nyilvánít érvényessé,
- kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - a Magyar Államkincstárnál vezetett ... számú előirányzat felhasználási keretszámlájára átutalással - 15 napon belül 790 000 (Hétszázkilencvenezer) Ft bírságot,
- mellőzi az államnak az alperesek javára perköltség fizetésére kötelezését,
- kötelezi az I.-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 250 000 (Kettőszázötvenezer) Ft elsőfokú perköltséget,
- kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak - a székhelye szerinti adó- és vámigazgatóság felhívásában megjelölt határidőben, módon és számlára - 1 500 000 (Egymillió-ötszázezer) Ft kereseti illetéket,

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek 10 000 (Tízezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak - a székhelye szerinti adó- és vámigazgatóság felhívásában megjelölt módon és számlára - 48 000 (Negyvennyolcezer) Ft fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű alperes az ellátási területére kiterjedően járó- és fekvőbetegeket ellátó egészségügyi intézmény. A II. rendű alperes cseppfolyós orvosi gázok termelésével és forgalmazásával foglalkozó gazdasági társaság.

Az alperesek 2014. május 26-án - egyszerű közbeszerzési eljárás eredményeként - határozott időre, 2015. május 26-ig terjedő időtartamra szállítási szerződést kötöttek palackozott és cseppfolyós orvosi gázok beszerzésére. Az alperesek a szerződésüket - közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül - 2015. május 20-án 2015. december 31-ig, majd 2015. december 20-án a közbeszerzési eljárás sikeres lefolytatásáig ismételtlen meghosszabbították.

Az I. rendű alperes mint beszerző 2015. évben 79 619 865 Ft-ot fizetett meg a II. rendű alperesnek az általa forgalmazott gázok ellenértékéért.

Mivel az alperesek közbeszerzési eljárás lefolytatásának mellőzésével kötötték meg a szállítási szerződést módosító szerződéseket, az Állami Számvevőszéknek az I. rendű alperesnél lefolytatott vizsgálata alapján hivatalból indult eljárásban a felperes a számú határozatában megállapította, hogy az I. rendű alperes mint beszerző megsértette „A közbeszerzésekről” szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 18. §-ának (2) bekezdésére, valamint a 19. §-ának (1) bekezdésére tekintettel a Kbt. 5. §-át, ezért vele szemben 700 000 Ft bírságot szabott ki. E határozat bírósági felülvizsgálatát az arra jogosultak - a rendelkezésükre álló törvényes határidőn belül - nem kérték.

A felperes a kereseti kérelmében elsődlegesen az alperesek által 2014. május 26-án megkötött szállítási szerződést módosító szerződések érvénytelenségének a megállapítását, és annak jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte. Másodlagosan az alperesek által megkötött szerződésmódosításoknak - a Kbt. 127. §-a (2) bekezdésének b) pontjában foglaltakra hivatkozással - az érvényessé nyilvánítását és az alperesekkel szemben bírság kiszabását, valamint perköltsége megfizetésére kötelezésüket kérte.

Az I-II. rendű alperesek a felperes keresetének az elutasítását és perköltségükben való marasztalását kérték.

Az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges keresetét elutasította. A másodlagos kereseti kérelmét pedig részben megalapozottnak találta és az alperesek között 2014. május 26-án létrejött szállítási szerződés 2015. május 20-i és 2015. december 20-i módosításait, azok megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította, ezt meghaladóan pedig a felperes keresetét elutasította és az államot kötelezte az alperesek javára perköltség megfizetésére.

Kiemelte, hogy bár a Kbt. az Európai Parlament és Tanács 2007. december 11-i 2007/66/EK irányelvét (a továbbiakban: Irányelv) implementálta a nemzeti jogba, azonban az Alaptörvény 26. cikkének (1) bekezdése és a 3057/2015. (III.31.) AB határozat alapján a bíróság a Kbt. egyes rendelkezéseit csak a kihirdetett tartalommal alkalmazhatja, azt nem hagyhatja figyelmen kívül.

A felperes elsődleges kereseti kérelmét azért nem találta megalapozottnak, mert a másodlagos kereseti kérelmében maga a felperes hivatkozott arra, hogy a per tárgyát képező szerződések teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződött, az I. rendű alperest ugyanis jogszabályok kötelezték a betegellátás folyamatosságának a biztosítására.

Rámutatott, hogy „A bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól” szóló 2014. évi XV. törvény 48. §-ának (3) bekezdésével módosított Kbt. 127. §-ának (3) bekezdése alapján a Kbt. 121. §-ának (1) bekezdése szerint megkötött szerződés esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása során a bíróság a szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítja, ha kiemelkedően fontos közérdek fűződik a teljesítéséhez. Megállapítása szerint a per tárgyát képező szerződés teljesítésénél ez a feltétel fennállt, ezért a felperes elsődleges kereseti kérelme megalapozatlan.

A felperes másodlagos kereseti kérelmét pedig csak az érvénytelenség részbeni jogkövetkezménye tekintetében találta alaposnak. A Kbt. 127. §-ának (3) bekezdése alapján a szerződéseket - a semmisség kimondása nélkül - megkötésük időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította, azonban nem látott jogalapot a bírság kiszabására. Kiemelte, hogy a közbeszerzésekkel kapcsolatos uniós irányelv alapján a szerződések érvénytelenné nyilvánításából fakadó egyes jogkövetkezményeket a nemzeti jogok határozzák meg. Megállapítása szerint a felperes által megjelölt Kbt. 164. §-ának (5) bekezdése azért nem alkalmazható, mert az kizárólag a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre vonatkozik, a per tárgyát képező szerződések azonban nem tartoznak ebbe a körbe.

Ez ellen az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben - tartalma szerint - annak részbeni megváltoztatását, a szerződések semmisségének kimondását, továbbá az alpereseknek bírság, valamint az első- és másodfokú perköltsége egyetemleges megfizetésére kötelezését kérte.

Állította, az elsőfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg, hogy az elsődleges kereseti kérelme az érvénytelenség megállapítása tekintetében megalapozatlan. Megállapításra került ugyanis, hogy az alperesek a Kbt. mellőzésével kötötték meg a szerződéseket, amelyek a Kbt. 127. §-a és a 164. §-a alapján semmisek, figyelemmel „A Polgári Törvénykönyvről” szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:112. §-ában foglaltakra is. Hivatkozott a Kúria .../7. számú ítéletében írtakra - különösen annak 18., 20. és 21. pontjára - amelyben megállapították, hogy a közbeszerzési semmisségi okok esetén a szerződés semmisségét meg kell állapítani.

Hangsúlyozta, hogy a jogkövetkezmények alkalmazhatóságának is előfeltétele az érvénytelenség megállapítása. Előadta továbbá, hogy a Kbt. 164. §-ának (5) bekezdése a Kbt. 127. §-ának (3) bekezdésére hivatkozik, amely pedig a 127. §-ának (1) bekezdésére utal vissza [annak a)-c) pontjaira is], ezért a Kbt. 127. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti közbeszerzési eljárás mellőzésével megkötött szerződéseknél is kötelező a bírság alkalmazása.

A perköltség vonatkozásában „A polgári perrendtartásról” szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 78. §-ának (2) és 82. §-ának (1) bekezdésére, valamint a Kúria .../9. számú ítéletére hivatkozva állította, hogy az adott esetben az alpereseket kell egyetemlegesen a javára perköltség megfizetésére kötelezni.

Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú határozat - indokai alapján történő - helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségében való marasztalását kérte.

A II. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását lényegében annak helyes indokai alapján kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetésekre jutva, az érdemben helyes döntést hozott.

A vele szembeni bírság kiszabása vonatkozásában arra hivatkozott, hogy az Irányelv 2.e. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok alternatív szankcióként az ajánlatkérőre szabhatnak ki bírságot, ezért vele szemben bírság nem alkalmazható.

Az ítéletábrának az 1952. évi Pp. 256/A. §-ának (3) bekezdése szerinti felhívására a felek egyike sem kérte az ügyben tárgyalás tartását, ezért az ítéletábra az 1952. évi Pp. 256/A. §-ának (4) bekezdése alapján - utalva az 1952. évi Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontjára - a fellebbezést tárgyalás tartása nélkül bírálta el.

Az ítéletábra megállapította, hogy a peres felek nem nyújtottak be fellebbezést a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazásával összefüggő rendelkezések ellen (eredeti

állapot helyreállítása iránti kérelem elutasítása, másodlagos kereset részbeni teljesítése) ezért azok (rész)jogerőre emelkedtek az 1952. évi Pp. 228. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján. Emiatt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése értelmében a fellebbezési kérelem és ellenkérelmek korlátai között bírálta felül.

A fellebbezés részben megalapozott.

Az ítélet tábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy azt az alperesek sem vitatták, hogy a felperes a számú határozatában megállapította, hogy a II. rendű alperessel megkötött szerződés módosításokkal az I. rendű alperes megsértette a Kbt. 5. §-át, mivel azokat a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötötte meg.

Az e határozatban foglaltak pedig a polgári perben eljáró bíróságot kötik, ezért a Kbt.-nek a szerződések érvénytelensége tárgyában írt rendelkezéseit ennek figyelembevételével kellett vizsgálni a felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatban álló, eshetőleges kereseti kérelmei alapján.

Az ítélet tábla egyetértett a fellebbezésnek azzal az érvelésével, hogy a Kbt. 164. §-ának (1) bekezdése miatt a felperes kötelessége a Kbt. mellőzésével megkötött szerződések érvénytelenségének kimondása és a jogkövetkezmények alkalmazása iránt pert indítani. Mivel az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása tárgyában csak a Kbt. 164. §-ának (5) bekezdésében foglaltakat alkalmazta, az ítélet tábla a Kbt. 164. §-ának (1) bekezdése alapján - a másodfokú ítélet rendelkező részében - döntött a Kbt. mellőzésével kötött szerződés érvénytelenségének a kimondásáról is.

Az ítélet tábla ugyanis iránymutatónak tekintette a felperes által is felhívott, a Kúria .../7. számú döntésében írtakat, amely szerint a Kbt. által meghatározott közbeszerzési érvénytelenségi okok fennállása esetén a közbeszerzési eljárások szabályainak súlyos megsértése - a közbeszerzési eljárás indokolatlan mellőzése is e körbe tartozik - miatti semmisség megállapítására a Ptk. főszabályától eltérően mindenképpen szükség van (22. pont). E határozatban a Kúria arra is rámutatott, hogy a „lex specialis” elvének megfelelően a közbeszerzési érvénytelenségi okokhoz sajátos közbeszerzési jogkövetkezmények társulnak, melyek a semmisség alternatív következményei. E sajátos jogkövetkezmények pedig a Ptk. főszabály szerinti semmisségi jogkövetkezményei mellett is érvényesülnek (24. pont).

Az ítélet tábla a bírsággal összefüggésben ugyancsak egyetértett a felperes érveivel, figyelemmel a Pécsi Ítélet tábla .../16. számú ítéletében foglaltakra is. A megjelölt Irányelv szabályaira tekintettel ugyanis a bíróságnak bírságolási kötelezettsége van akkor is, ha a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötötték meg a szerződést. A Kbt. 164. §-ának (5) bekezdése a 127. §-ának (3) bekezdésére utal vissza - ha kiemelkedően fontos okból érvényessé nyilvánítható a szerződés -, a Kbt. 127. §-ának (3) bekezdése viszont valamennyi, a Kbt. 127. §-ának (1) bekezdése szerinti szerződésre vonatkozik, így a Kbt. 127. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződésekre is. Nem értett egyet az ítélet tábla a Kbt. 164. §-ának (5) bekezdésében írtaknak az alperesek által előadott módon való értelmezésével. A Kúria a BH2017.59. számon közzétett határozata [11] pontjában rámutatott, hogy az irányadó jogszabályok értelmezésénél az irányelv célkitűzéseinek való megfelelésre is figyelemmel kell lenni.

Az Irányelv preambuluma (21) bekezdése kifejezetten utal arra, hogy a nemzeti jogszabályok által meghatározott érvénytelenséghez kapcsolódó jogkövetkezmények alkalmazása nem vezethet a

szigorú szankciók hiányához, ha a szerződéses kötelezettségeket már egészben vagy majdnem egészben teljesítették. Az irányelv preambulumának (13) bekezdése szerint pedig a szerződések jogellenes, közvetlen odaítélésének visszaszorítása érdekében hatékony, arányos és visszatartó erejű szankcióról kell rendelkezni.

Az ítéltábla a bírság kiszabása körében figyelemmel volt arra, hogy a Kbt. a bírság alanyáról kifejezetten nem rendelkezik, de a módosított Irányelv 2.e. cikke (2) bekezdésében nevesített szankció az ajánlatkérőkre kiszabott bírság. Emiatt az ítéltábla csak az I. rendű alperest kötelezte a bírság megfizetésére.

Az ítéltábla a felperes által indítványozott bírság mértékével részben értett egyet, figyelemmel az ügy sajátosságaira, valamint az I. rendű alperes által is felhozott indokokra is, és azt 790 000 Ft-ban állapította meg.

E döntés értelmében megváltozott a felek pernyertességének-pervesztességének aránya, ezért az ítéltábla mellőzte az állam marasztalását az alperesek javára perköltség fizetésére és őket kötelezte annak megtérítésére a felperes számára.

A felperest perindítási kötelezettség terhelte a szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt, az alperesek perben állása nélkül nem lehetett volna érdemi döntést hozni, így a pervesztes kényszerű pertársaknak egyetemlegesen kell viselniük az 1952. évi Pp. 82. §-ának (1) bekezdése alapján a perköltséget, figyelemmel a Kúria .../9. határozata [23] pontjában írtakra is.

A következőkes bírósági gyakorlat szerint a perköltség fizetésére egyetemlegesen kötelezhető pertársak az illeték megtérítésére is egyetemlegesen kötelesek, kivéve azt a felet, akit költségkedvezmény illet meg. Az alperesek az 1952. évi Pp. 51. §-ának a) pontja alapján egységes pertársaknak minősülnek, azonban az I. rendű alperes „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján teljes személyes illetékmentes, ezért a feljegyzett kereseti illeték megtérítésére csupán a II. rendű alperest kötelezte az ítéltábla. Kiemeli az ítéltábla, hogy az 1952. évi Pp. 82. §-a (2) bekezdésének a tartalmát az Alkotmánybíróság is vizsgálta, és a .../2015. számú határozatával a perköltség és eljárási illetékfizetési kötelezettséget szabályozó rendelkezés elleni alkotmányjogi panaszt elutasította.

Az ítéltábla az illeték viseléséről az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése folytán irányadó „A költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban” című 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján döntött.

Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben változtatta meg.

A másodfokú perköltség tekintetében az ítéltábla megállapította, hogy a felperes fellebbezése túlnyomó részt eredményre vezetett, ezért az 1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket egyetemlegesen a felperes képviselőjével felmerült jogtanácsosi munkadíj megfizetésére.

Az Itv. 39. §-ának (3) és 46. §-ának (1) bekezdése alapján 48 000 Ft-ban megállapított, feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére a II. rendű alperest kötelezte. Az illeték mértékének megállapításánál tekintettel volt arra, hogy a fellebbezés csak az érvénytelenség kimondására irányult, mely meg nem határozható pertárgy értéknek minősül, a bírság pedig az 1952. évi Pp. 25.

§-ának (4) bekezdése szerint járulék, amely külön - mivel a fellebbezés nem csak azzal kapcsolatosan került előterjesztésre - nem vehető figyelembe.

Debrecen, 2018. november 21.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs Lajos s.k. előadó bíró, Szilágyiné dr. Karsai Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -